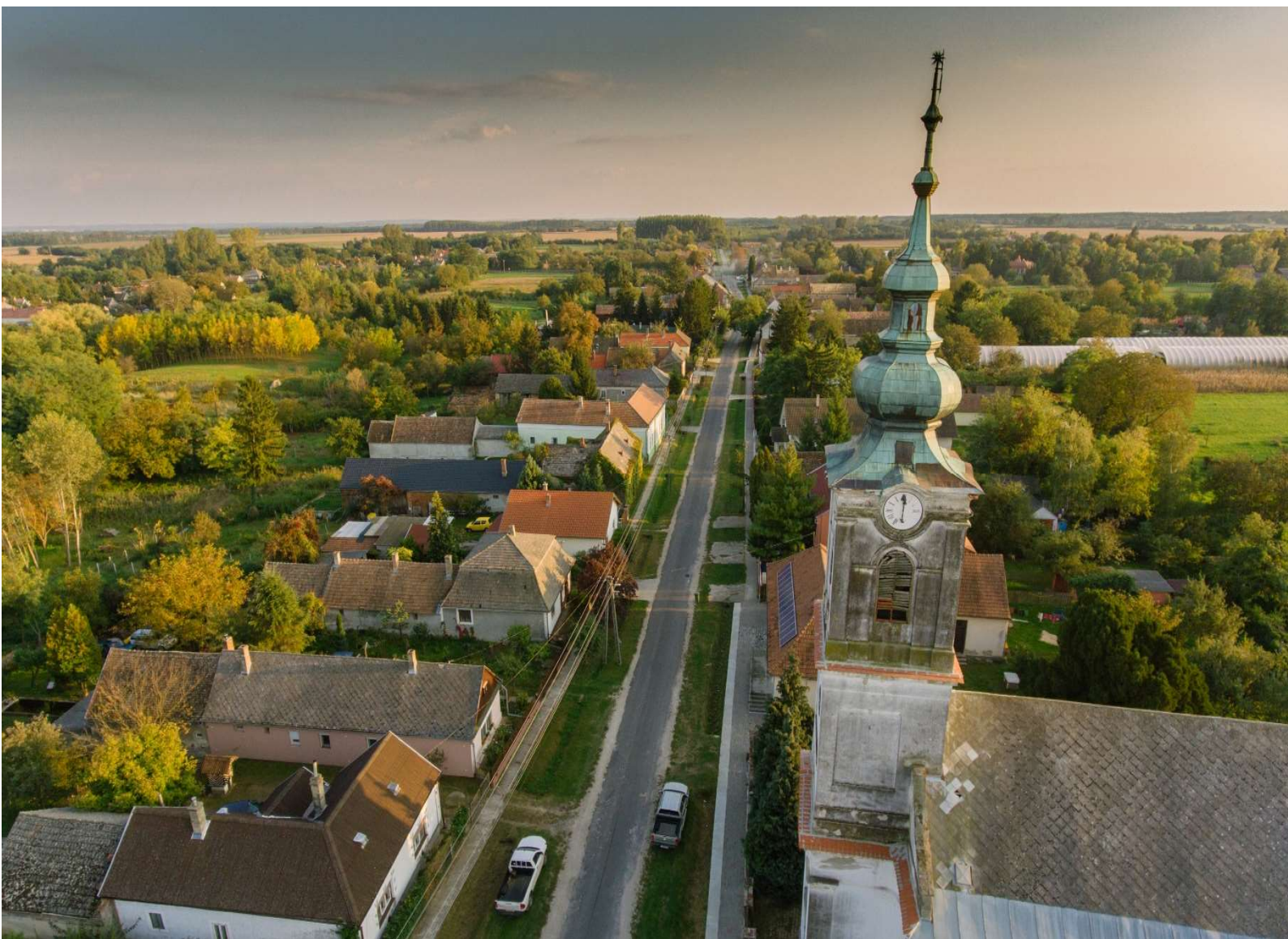

MEZŐCSOKONYA

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV
2017.

FŐÉPÍTÉSZI AJÁNLÓ

Tisztelt Lakók, Érdeklődők, Olvasók!

A folyamatosan változó életünkben egyre nagyobb szerepe van a minket körülvevő térnek. Meghatározó az otthonunk, az utcák és végeredményben a település egésze is. A felgyorsult tempó tettenérhető a jogalkotásban is. Ennek eredményeként adódott a lehetőség ezen Kézikönyv elkészítésére. Elsődleges célul tűztük ki az Önök minél szélesebb körű tájékoztatását, a lehetőségeik bemutatását, hogy az esetleges jövőbeli fejlesztéseik, felújításaik során rendelkezzenek megfelelő tájékozási ponttal, információval.

A könyv alkotóival együtt őszintén hisszük, hogy az Önök településének kialakult arculatát őrizni , óvni védeni szükséges, oly módon, hogy közben teret biztosítsunk az újnak, a korszerűnek is.

Ebben a település vezetőivel együtt szívesen állunk a jövőben is rendelkezésükre.

Tisztelettel:

Gáts András
települési főépítész

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS	4
Mezőcsokonya címere	5
MEZŐCSOKONYA BEMUTATÁSA	6
Mezőcsokonyai táj	7
Mezőcsokonya történelmi felméréseken	8
Településszerkezet	9
ÖRÖKSÉGÜNK	10
Kultúra	11
Műemlék	12
Nyilvántartott régészeti lelőhelyek	13
Helyi védelem alatt álló épületek, műtárgyak	14
ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK	15
Történeti lakóterületek	16
Kialakult lakóterületek	17
Településközpont	19
Gazdasági telepek területei	19
Temető	19
Sportpálya és környezete	19
Lakossági vélemények	20
ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ	21
Történeti lakóterületek	22
Kialakult lakóterületek	24
Gazdasági telephelyek területei	27
TÁJI- ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK	30
KERÍTÉSEK	31
HOMLOKZATKÉPZÉS	32
AJTÓK, ABLAKOK	33
UTCÁK, TEREK, közkertek	34
HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK	35
JÓ PÉLDÁK	36
IMPRESSZUM	37

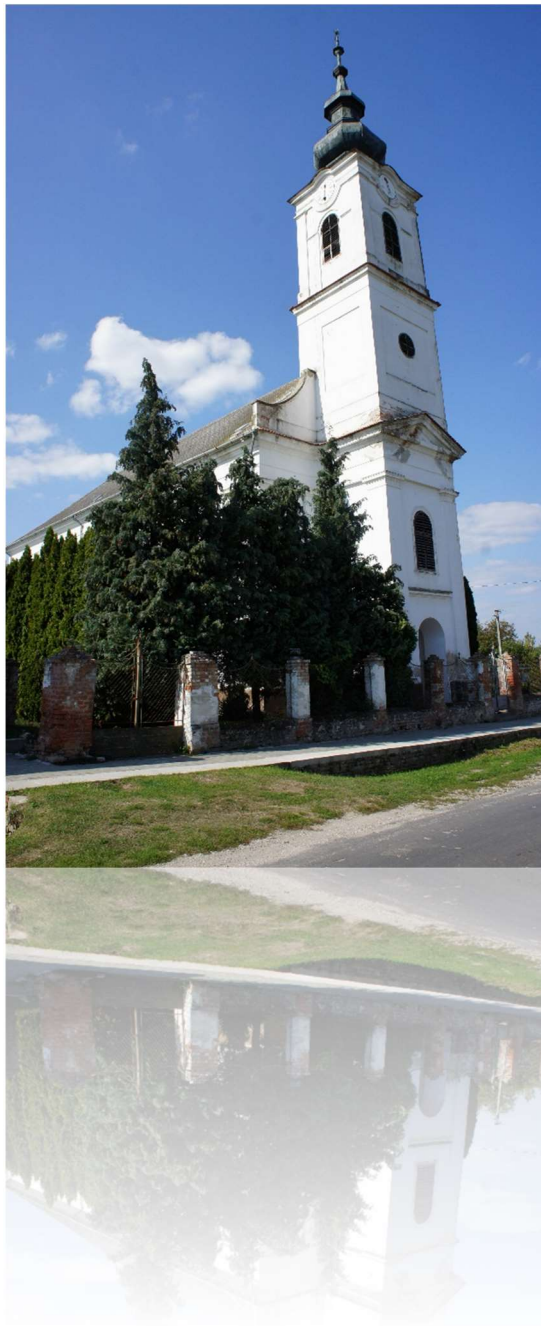
BEVEZETÉS

A kézikönyv irányt mutat a település struktúrájának, hagyományainak, jellegzetességeinek bemutatásával az építészeti, utcaképi, arculati fejlesztésekhez.

Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, annak érdekében, hogy olyan házat tudjon építeni, ami a településhez, és tágabb értelemben a település földrajzi és társadalmi adottságaihoz legjobban illeszkedik.

Az ajánlás nem kötött szabályrendszerrel jelent, hanem irányvonalat, célja a valós értékek megismerése, a különböző építészeti elemek variálhatóságának bemutatása amiket bizonyos esztétikai értékhatárok között valós fejlesztések során segítségre lehet a lakosság számára.

Fentiekre tekintettel a kézikönyv ajánlásai nem tartalmazzak az építés során kötelezően alkalmazandó jogszabályokat, így a helyi építési szabályzat, településrendezési terv, Főépítészti javaslatok és az illetékes építésügyi hatóság előírások minden esetben alkalmazandók.

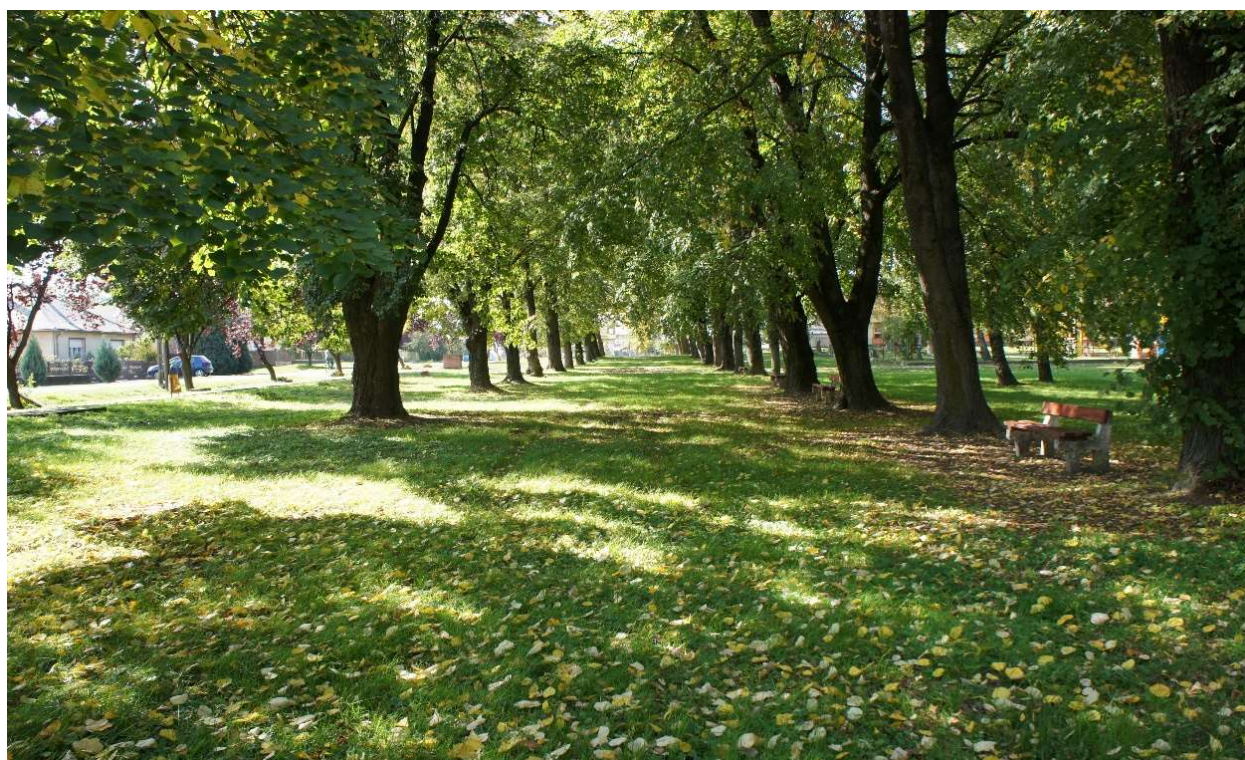

Mezőcsokonya címere

Egyenes állású kék színű tárcsapajzsban (reneszánsz pajzs) zöld pajzstalpon álló aranyfa, melynek két oldalán egy-egy szimmetrikusan egymásnak szembefordított ezüst ekevas lebeg. A fa fölött három ezüstcsillag látható.

A címér szorosan vett fogalmához ugyan nem tartozik, de kiegészítő elemeként alkalmazható a pajzs alatt elhelyezkedő devise (jelmondat), amely zöld színű hullámos szalagon mutatja a település nevét, ezüstbetűkkel.

Az alkotók szándéka szerint a címerben szereplő stilizált fa az erdőművelésre, az ekevas a hagyományos mezőgazdasági termelésre, a zöld talaj a település környékén lévő és mezőgazdasági termelésre alkalmas mezőkre, rétekre, legelőkre, a kék szín a szabadságra, a boldogságra, az aranyszín az értelemre, a hitre, az erkölcsösségre, az ezüstsín a bölcseségre, a tisztaságra kíván utalni. A fa motívuma megtalálható az 1890 és 1908 között használt községi pecséten is, míg az ekevas két, a XVIII. század második felében használt pecséten szerepelt. A nyolcágú csillag a lakosok vallásos érületét jelképezi.

MEZŐCSOKONYA BEMUTATÁSA

Mezőcsokonya Somogy megyében Kaposvártól északnyugat irányba 17 kilométerre fekszik.

A települést keletről Hetes és Csombárd, nyugatról Somogysárd, északról Bodrog, délről pedig Kaposfő település határolja.

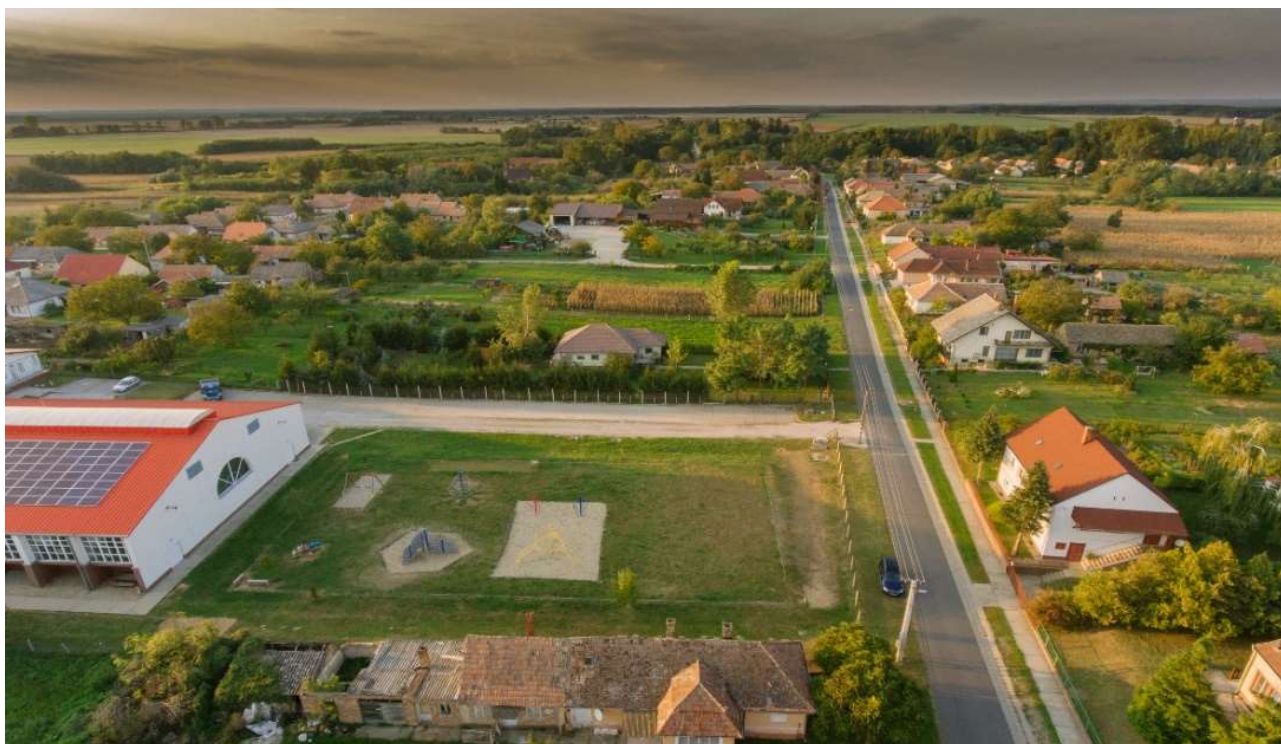
A település Kaposvár irányából a 61-es számú főúton Somogysárd vagy Juta irányából közelíthető meg.

Közösségi közlekedési eszközök közül autóbusszal lehet a települést elérni, naponta 18 járat közlekedik mindkét irányba.

Vasúti közlekedés szempontból Mezőcsokonya nem elérhető, a Dombóvár – Gyékényes vasútvonal legközelebbi megállója Kiskorpád mintegy 10 kilométerre található, északi irányban a Fonyód – Kaposvár viszonylat Osztópán állomás 17 kilométerre helyezkedik el illetve Kaposvár vasútállomás 17 kilométerre fekszik.

A településen átmenő 6703. számú út és az arra felfűződő kilenc helyi kiszolgáló- és gyűjtő utak alkotják a falu közel derékszögű rendszerben kialakult úthálózatát.

Az állandó lakosság közel 1300 fő, a népsűrűség a 2011-es népszámlálás alapján 108 fő/km² volt ami hozzávetőleg megegyezik az országos átlaggal. A korszerkezet kedvezőtlen, a gyermekek száma összességében nem haladja meg a 65 év felettiek számát.

Mezőcsokonyai táj

Földrajzilag a Dunántúli-dombság nagytáj, valamint a Külső-Somogy középtáj része.

A mezőcsokonyai táj túlnyomórészt homokvidéken fekszik, jellemzően sík, enyhe hullámosság jellemzi. A települést körülvevő területek túlnyomó része mezőgazdasági művelés alá vont kukorica és napraforgó földek találhatók illetve a település északi részén agyagosabb talajon a 20. század közepén szőlőskertek a hozzájuk tartozó pincékkel települtek, míg a déli részeken zártkerti ingatlanok találhatók. A mezőgazdasági tevékenység jelentős tájalkítást eredményezett, így a természetes növényzet sok helyen visszaszorult. Az erdőterületeken főleg bükkösök, gyertyánosok, tölgyesek, akácok találhatók. A gyepek és legelők esetében cserjésedés figyelhető meg.

Északkeleti irányba található Szilosi környéke ami 1990. óta természetvédelmi területként van nyilvántartva. A patak völgyek közelsége miatt számos halastó is található, gyakran a láp rétek kárára létesültek.

Mezőcsokonya történelmi felméréseken

Első Katonai Felmérés
(1763)

Második Katonai Felmérés
(1806)

Harmadik Katonai Felmérés
(1887)

Településszerkezet

Mezőcsokonyán több, mint 400 lakóépülete kilenc utcában helyezkedik el. A község ingatlanösszetétele mind építészeti mind pedig műszaki szempontból vegyes képet mutat, vannak szépen karbantartott ingatlanok, azonban számos leromlott állagú épület is előfordul.

A település belső-somogyi falvak jellegzetes településszerkezeti jegyeit hordozza magán. Utcaszerkezetére és telkeire leginkább a fésűs beépítés jellemző, a hosszúkás telkeken a hátsó területek kert művelésre alkalmas, amelyek közül napjainkban sokat már nem művelnek.

A települést kelet-nyugati irányba átszelő Szabadság utcáról merőlegesen nyíló utcák alkotják a lakóterületeket, amelyek mérnöki tervezésű, szabályos, derékszögrendszerűt alkotnak. Egyetlen kivételként a Kossuth Lajos utca temető felé vezető része tekinthető.

Intézmények

- Óvoda
- Általános iskola és községi könyvtár
- Faluház
- Hivatal
- Posta
- Szent Imre kápolna
- Református templom
- Tájház

Az intézmények a Szabadság u. – Fő u. – Kossuth Lajos u. által határolt területen fekszik, egylogosan kényelmesen megközelíthet távolságra egymástól.

ÖRÖKSÉGÜNK

Írásos emlékek alapján a települést Csoknya néven tartották nyilván már a középkorban, ekkor a Szerdahelyi Dersffy család birtoka volt. Feltételezhetően a mai temető-domb terület környékén állhatott a templom és köré szerveződött a falu. Azonban erre vonatkozóan jelentős régészeti alátámasztó dokumentum nem áll rendelkezésre.

A török uralom következtében a település szinte teljesen elnéptelenedett, pár tíz jobbágy család lakta a falut, aztán a következő századokban folyamatos lakosságszám emelkedés tapasztalható. A 20. század elejétől a mezőgazdaság mellett az ipar is fejlődésnek indult, aminek az 1948-as évektől bevezetett államosítás vetett véget. A megyeszékhely közelsége miatt a belső-somogyi települések közül viszonylagos fejlettség volt tapasztalható, aminek következtében vegyes utcaképek alakultak ki. A falu régi épületei vagy átépültek vagy pedig helyükön a kor jellegzetes házai épültek, így jelentek meg a sátoztetős, tetőtér-beépítéses nyeregtetős vagy akár emeletes épületek. A településen elvéve épültek feltehetően a XX. század elején nagyméretű városias jellegű, kispolgári ízlésvilágot tükröző lakóházak. Ezek döntő többsége sajnálatos divathullámnak köszönhetően átépültek, értékesnek tekinthető homlokzati megjelenését teljesen eltüntették vagy megváltoztatták.

napjainkban a lakosság lélekszáma csökkenő tendenciát mutat, ami jellemző a hasonló adottságú településekhez, betelepülések leginkább a környező apró falvakból jelentős illetve a közelmúltban több német és osztrák család vásárolt ingatlant a községben.

A település jelentős értékeként nyilvántartott lakóház a Kossuth Lajos utca 17. szám alatt található, amely műemléki védettséget élvez. Az épület 2014-ben teljeskörű felújításon ment keresztül. Természetesen további értékek is találhatóak Mezőcsoknyán melyek közül kiemelkedik a későbarokk jellegű, klasszicizáló református templom.

Kultúra

Mezőcsokonyán óvoda és általános iskola is működik. Utóbbiban került kialakításra a helyi könyvtár. A kulturális programok általában a faluházban kerülnek megrendezésre, ezeken kívül jelentős esemény a minden év augusztusában megrendezésre kerülő falunap illetve a Szent István napi búcsú. Tekintettel a település mezőgazdasági hagyományaira április végén búzaszentelőt, októberben pedig szüreti felvonulást tartanak. A kultúra megőrzése a településen élők számára mindig is fontos volt, ezért többek között hagyományörző helyi egyesület is működik a településen. Ezek egyik képviselője az Aprólabúak hagyományörző táncsoport illetve az Önkormányzat közreműködésével létrehozott Mezőcsokonyáért Egyesület is egyik fontos kitűzése a hagyományok megőrzése és megismertetése.

A település kultúrájának ismertetése során fontos megemlíteni a mezőcsokonyai születésű, Balázs Béla-díjas magyar animációs filmrendezőt és nyelvkutatót Varga Csabát, aki mindkét tudományterületen nemzetközileg elismert, kiemelkedő jelentőségű életművet hagyott maga mögött. Varga Csaba 2002 óta a település díszpolgára.

Műemlék

Mezőcsokonya területén egy műemlék, található.

1884-ben épült lakóház a Kossuth Lajos utca 17. szám alatt található. Az utolsó lakó halála után sok évig üresen állt, így jelentős állagromlás ment keresztül aztán 2014-ben pályázati forrásnak köszönhetően a felújítása megvalósulhatott. Tervezési alapelveként nem csupán a felújítás került megfogalmazásra hanem egy olyan épület létrehozása volt a cél amiben a paraszti és polgári élet hagyományai és kultúrái is megjelennek, így minden olyan helyiség megtalálható ami a 19. századi belső – somogyi épületekre jellemző volt. A felújítás során törekedtek a hagyományos építőanyagok használatára. A berendezési tárgyak és bútorok jelentős részét a helyi lakosok felajánlásának köszönhető. A tájház nyitott, szabadon látogatható.

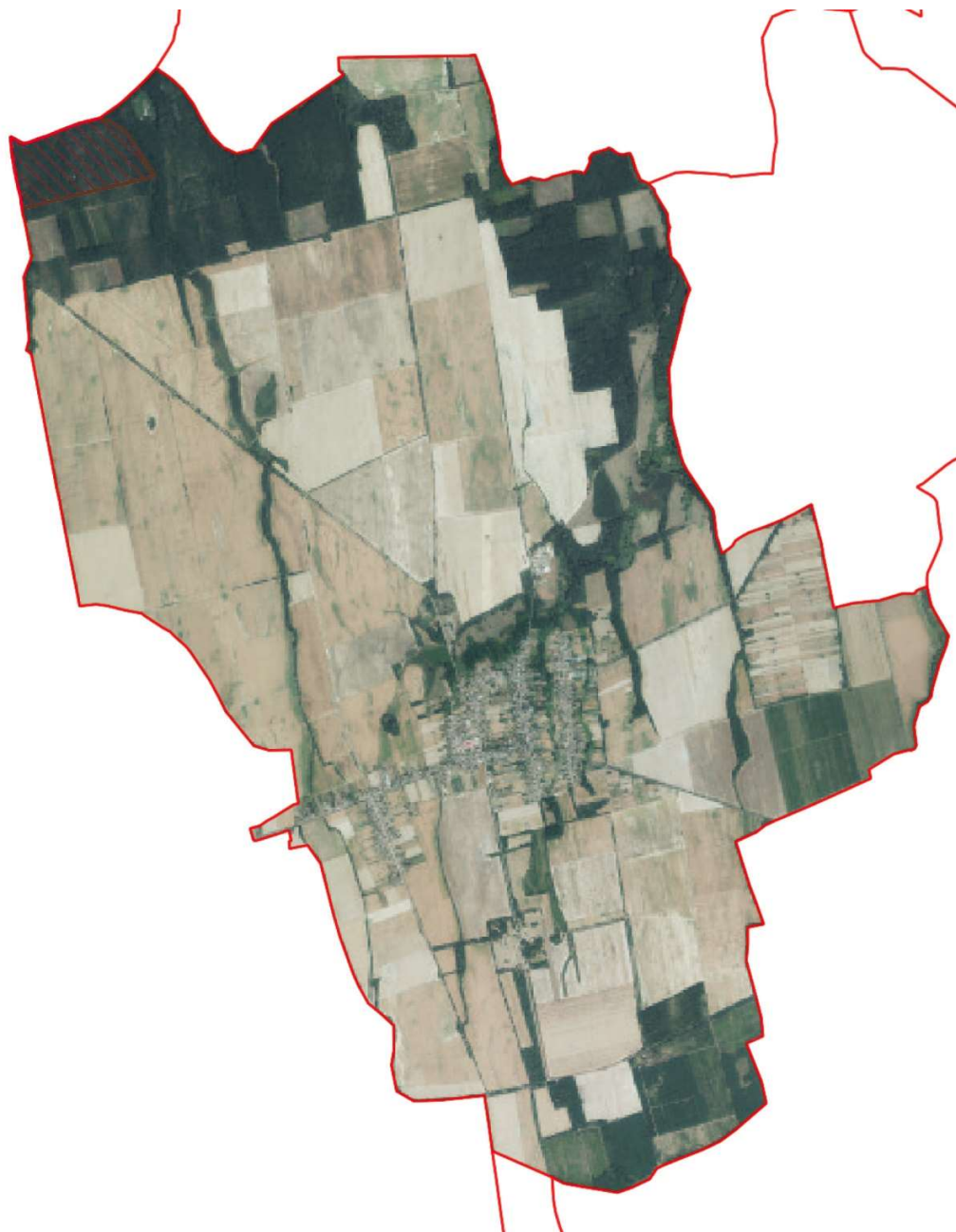

Nyilvántartott régészeti lelőhelyek

A községben nagyobb jelentőségű, a nyilvánosság számára megnyitott régészeti jelentőségű terület illetve látványosság nincsen. A Somogy Megyei Kormányhivatal által két régészeti lelőhely van nyilvántartva:

1. Déli határ - 47510 azonosító
2. Török hányás - 52409 azonosító

Ha a település területén, építés vagy művelés kapcsán, régészeti elemek kerülnek elő, akkor a további munkálatokat azonnal fel kell függeszteni és a lelet megővéséről gondoskodni kell. Mindemelett szükséges értesíteni a (kör)jegyzőt, akinek a Rippl-Rónai Megyei Hatóköri Városi Múzeum és a Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály szakmai bevonását kell kezdeményeznie.

Helyi védelem alatt álló épületek, műtárgyak

Mezőcsokonyán található helyi védelem alatt álló épületek, és műtárgyak:

1. I. és II. világháborús emlékmű – Hősök tere
A település lakói közül 9 ember vesztette életét az I. és II. világháborúban, az áldozatok tiszteletére készült az emlékmű 1986-ban.
2. Faluház (régi mozi épülete) – Dózsa György utca 1.
3. Orvosi rendelő és gyógyszerár – Fő utca 2.

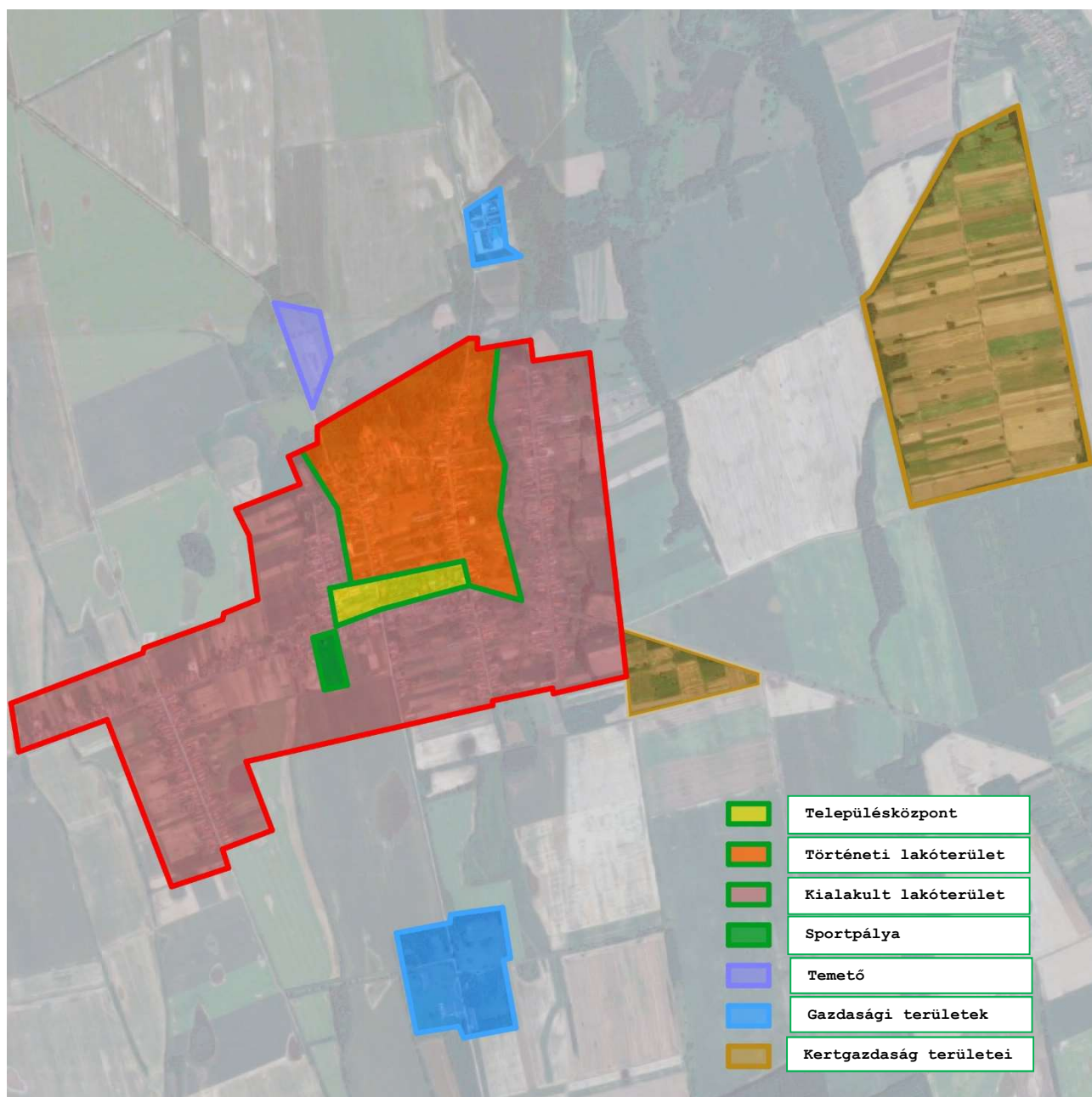
4. Polgármesteri Hivatal –
– Kossuth Lajos utca 1.
5. Református parókia –
– Dózsa György utca 6.
6. Református templom –
– Fő utca 2.

A település karakteres épületei közé tartozik Somogy megye egyik legnagyobb 1870-1875 között épült későbarokk jellegű református temploma, amelynek hossza 30 méter, szélessége 13 méter. A templom mellett egy parókia is épült.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRESZEK

Egy település karakterét a történeti településszerkezet, utcaképek és a falura jellemző házak mellett az évek során kiépült infrastruktúra, az átalakult telekosztások, a változó divatot követő épületek és az egyéni ízléseket tükröző homlokzatképzések is alkotják. Ezért egy település egy komplex rendszert alkot, amit az azonos településrészek azonosításával tudunk jellemezni.

Történeti lakóterületek

A település utca- és telekrendszere tipikus belső-somogyi falvakra jellemző módon tervezett szabályos, derékszögű rendszerű. Ez alól kivétel a Kossuth Lajos utca temető felé vezető ága. A megyeszékhely közelsége miatt, a viszonylag jómódúságnak köszönhetően a hagyományos épületeket az 1960-as évektől kezdve átépítették vagy elbontották, így jelentek meg a sátortetős, tetőtér-beépítéses nyeregtetős vagy akár emeletes épületek. A terület átalakulásának másik fő indoka, hogy a jellemzően tömésfal szerkezettel épült házak a nem megfelelő vagy a karbantartás nélküli állapot miatt teljesen leromlottak vagy megsemmisültek, pár épületet leszámítva, így ezek helyére kézenfekvőbb volt a kor modern építőanyagait felhasználva új épületeket építeni.

A fentiekre tekintettel a településre jellemző népies fésűs beépítésű porták szerepe vagy megszűnt vagy teljesen átalakult. Azonban pár utcában még fellelhetők azok a hagyományos falusias illetve a XX. század elejéről származó kispolgári épületek amiket a történeti lakóterületek közé lehet sorolni (Dózsa György utca, Fő utca, Kossuth Lajos utca kelet – nyugat irányú része illetve az organikusan kialakult a Kossuth Lajos utca temető felé vezető ága.

A településen megmaradt városias jellegű, nagyméretű lakóházakat az utcával párhuzamos gerincű illetve befordított L- alakú építmények jellemzik, amelyek hézagosan zárt sorú beépítéssel kerület telepítésre. Mivel korábban ezek az épületek nem alkottak egységes rendszert illetve néhány épület maradt fenn napjainkban, így a kisvárosias térfal jelleggel csak lenyomatként találkozhatunk

Kialakult lakóterületek

A település utcáinak nagy része a kialakult lakóterületek közé sorolható. A korábban részletezett indokok miatt az eltűnt hagyományos épületek helyére különböző korszakokból származó ingatlanok épültek így elég vegyes építészeti, utcaképi megjelenés jellemző ezekre a területekre. Összesen négy típust lehet megkülönböztetni építészeti szempontok alapján az alábbiak szerint.

Egyrészt az elbontott hagyományos jellegű fésűs beépítésű régi házak helyén az 1950-es évektől Magyarország falvaira jellemző mintaterv alapján épült „kocka” épületeket találhatunk. Sok lakóépület esetében megfigyelhető az utólagos bővítés illetve műszaki jellegű felújítások (homlokzatszigetelés, tetőhéjazat csere, nyílászárók cseréi stb.) ami az egyedi tetőformák és homlokzatok megjelenésével járt együtt. A felújítás eredményeként a homlokzatmegjelenésben sok esetben a tulajdonosok egyéni ízlését tükrözi, így egységes településképi szempontok nem érvényesülnek.

Második csoportban a településen elszórtan megtalálható kisvárosias jellegű lakóépületek tartoznak, közülük pár darab felújításra került, ami során az épületek homlokzatát is modernizálták így modernebb stukkók kerültek a homlokzatra sok esetben a hagyományostól eltérőre színűre készített homlokzatokra. Az előző indokok miatt ezen épületek esetében a faluképi értékük erősítése miatt, az eredeti homlokzati megjelenés visszaállítása kívánatos lenne.

A harmadik csoportban a hagyományos jelleget viselő, vakolatdíszes parasztházak tartoznak, amik egy része sajnálatosan leromlott állapotúak egy kis része pedig a hagyományőrzést nem elsődleges szempontként kezelve felújításokon vagy állagmegóvásokon ment keresztül.

Utolsó csoportot az 1980-as évek többgenerációs emeletes, tetőtér-beépítésű illetve az 1990-es évek nagy építkezési hullámai időszakából származó lakóépületek alkotják. Ez utóbbiak már modern és a szélesebb kör számára elérhető építőanyagok felhasználásával létesültek, teljesen eltérő építészeti koncepciók alapján. Ennek köszönhetően bonyolult tetőidomok, különböző formájú nyílászárók, színes, élénk színű homlokzatok, különböző tetőhéjazatok jelentek meg továbbá jellemző az épületeken túlzóan sok alapanyag egyidejű használata.

Településközpont

A településközpont a Szabadság utca északi oldalán található. Mellette helyezkedik el Hősök tere ahol a település legnagyobb közparkjában található az I. - II. Világháborús Emlékmű. Innen gyalogosan megközelíthető a Polgármesteri Hivatal, posta, templom, orvosi rendelő, az óvoda és iskola illetve egyéb szolgáltató épületek.

Sportpálya és környezete

A Szabadság utca déli oldalán az Ady Endre utcával szemben helyezkedik el a település nagypályás labdarúgó pályája. A településen nagy népszerűségnek örvend a nagy hagyományokkal rendelkező futball csapat. Jelenleg a megyei bajnokság I. osztályában szerepel a csapat, ami a település fiataljainak biztosít sportolási lehetőséget.

Temető

A település temetője a Kossuth Lajos utca végén helyezkedik el. Fejlesztése, fenntartása, az Önkormányzat feladata, hatásköre.

Gazdasági telepek területei

Gazdasági területek telephelyei a Kossuth Lajos utca, Dózsa György utca és a Szabadság utca déli oldalán található.

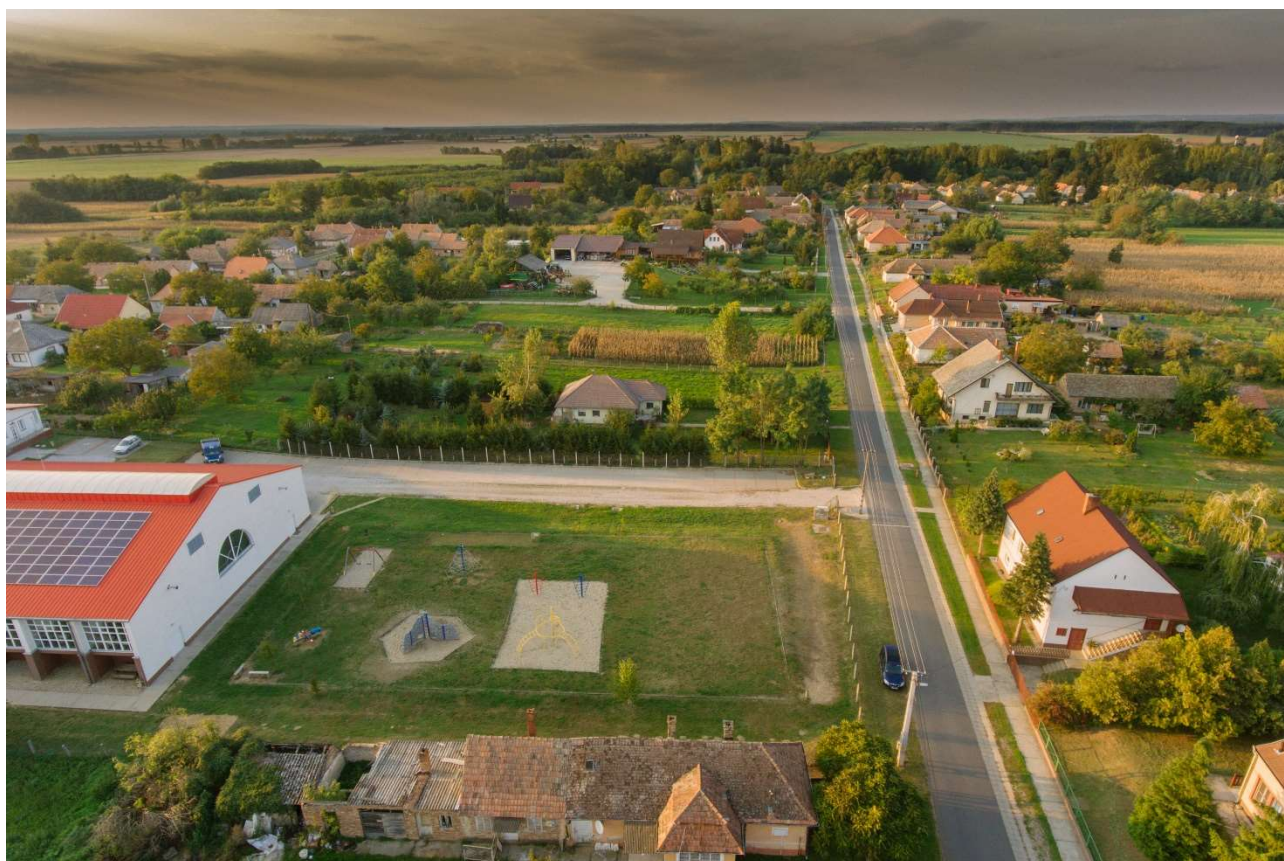

Lakossági vélemények

A helyi lakosság véleménye nagyban hozzájárul egy stratégiai jelentőségű dokumentum elkészítése során, mert ezáltal a készítők olyan információkhoz juthatnak, amik az elképzelt irányvonalat valamilyen irányba módosíthatják. A lakossági fórumon tett észrevételek összesítőjének feldolgozása és rendszerezése alapján az alábbiakat lehet levonni.

A helyi lakosok a településüket nyugodt hangulatúnak tartják, ahol a szolgáltatások számának emelésével az életminőség javulását lehetne elérni. Mivel a válaszadók döntő többsége már régebb óta vagy születése óta él a faluban, így a hagyományok őrzését kiemelkedően fontosnak tartják. Továbbá többen a meglévő infrastruktúra (járdák, esővíz elvezetés stb.) folyamatos fejlesztését is kiemelték illetve a leromlott állapotú épületek felújítását is megemlítették, ami nagy mértékben tudja rontani az egyébként harmonikus település- és utcaképet. A zöldterületek növelése, egységes utcabútorok elhelyezése is többször előforduló javaslat volt a fórumon.

Fentiekre tekintettel mindenképp pozitív példakép kell megemlíteni, hogy a válaszadók nagy többsége igen fontosnak érzi nemcsak a saját ingatlanának a jókarban tartását hanem kellő érzékenységgel reagálnak a külső környezetük állapotára is.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Ebben a fejezetben részletesen bemutatásra kerülnek az azonosított területek sajátosságait figyelembe véve az ajánlott beépítési módok, az épületek elhelyezése, a használatos építőanyagok illetve az épülethez kapcsolódó környezet kialakításának sajátosságai, amik összhangban vannak a meglévő, kialakult településképpel az egységes fejlesztések elérése érdekében.

Egy településrész arculatát nagyban befolyásolja az épületen kívüli létesítmények megjelenése és állapota (kerítés, infrastrukturális műtárgyak stb.) valamint a természeti környezet állapota is, így erre is kitér jelen fejezet.

Az épített környezet, elsősorban az épületek és a kapcsolódó környezete meghatározó szerepet töltenek be egy település megítélésében, aminek nemcsak megtartó hanem vonzerőt is jelent az esetlegesen ide költözők számára.

Történeti lakóterületek

Magasság

Az azonos magasságú épületek egyenletes utcaképet alkotnak, ezért az újonnan épülő épületeknek a meglévő szomszéd épületek (annak hiányában, a szemközti oldal, illetve a távolabbi épületek) magasságához kell alkalmazkodniuk. Tekintettel arra, hogy ezen a területen a magasságok nem mutatnak olyan nagy mértékű eltérést, így a kialakult állapot településképi szempontból viszonylag egységesnek tekinthető.

Tetőhajlásszög

Jellemzően a 30-45° közötti hajlásszögű, hagyományos formájú, égetett cseréppel fedett épületek találhatók.

Tetőkialakítás

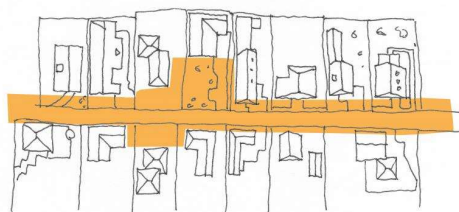
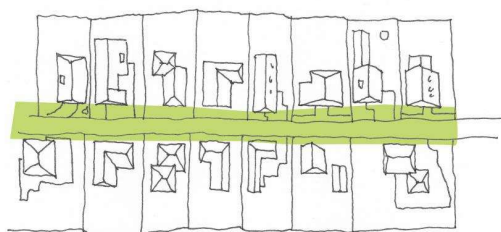
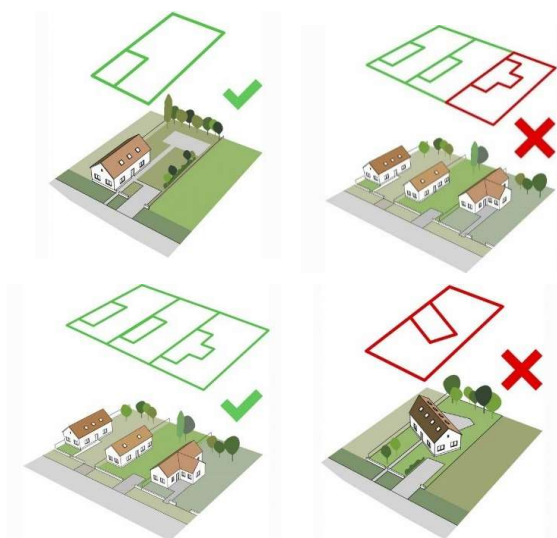
Több korszakból származó épületek tetőkialakítása nem egységes azonban jellemző a nyeregtető, a tagolt tető nem meghatározó. Az erősen tagolt tetőfelület kialakítása kerülendő, mivel nem illeszkedik a meglévő épületek tetőformájához.

A területen megtalálható a hagyományos fésűs beépítésű régi házak mellett a XX. század elején épült kisvárosias jellegű épületek, melyek telepítése is eltért, előbbi az utcával merőleges míg az utóbbi az utcával párhuzamos tetőgerinccel épült, jellemzően nyeregtetős kialakítással. A változatosság ellenére az utcakép egy egységet alkot. A területen fontos megtartani a hagyományos tető formát, a homlokzat kialakítást, az épület magasságot. Ennek megvalósítása érdekében fontos a magyar településképre jellemző piros égetett cserép alkalmazása, kerülendő a hullámpala, és a táblás fémlemez fedés.

TELEPÍTÉS

A területen a lakóépületek oldalhatáros beépítéssel állnak, általában előkert nélkül, vagy kisméretű előkert található az épület és a közterület között. Az előkert növényzettel való beültetése hozzájárul az épület pozitív megjelenése mellett zajgátló és pormegkötő szerepe is kiemelkedő. Az épületek minimális eltéréssel az utcáfronti telekhatártól egységes távolságra állnak, így egységes képet kölcsönöznek a település utcáinak.

SZÍNEK

A terület épületeire jellemző a visszafogott színhasználat a homlokzatok esetében.

A fehér, sárga és okker hagyományos színeket kell előnyben részesíteni a rikító és sötét színek ellenében.

Kialakult lakóterületek

Magasság

Az azonos magasságú épületek egyenletes utcaképet alkotnak, ezért az újonnan épülő épületeknek a meglévő szomszéd épületek (annak hiányában, a szemközti oldal, illetve a távolabbi épületek) magasságához kell alkalmazkodniuk. Tekintettel arra, hogy ezen a területen a magasságok már nagyobb mértékű eltérést, ami teleülésképi szempontból zavaró hatást keltenek.

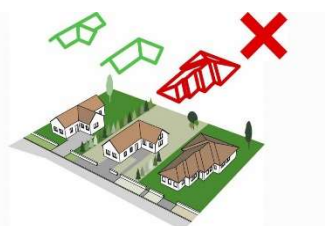
Tetőhajlásszög

Jellemzően 30-45° közötti hajlásszögű, egyszerű, de számos esetben tagolt formájú, tetőkialakítások jellemzőek a területre. Javasolt a cserép, zsindely, illetve a síkpala fedés. A hullámpala, és a táblás fémlemez fedés a lakóházak esetében kerülendő.

Tetőkialakítás

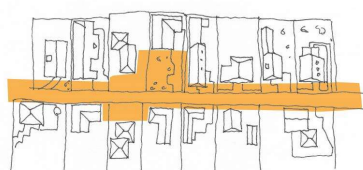
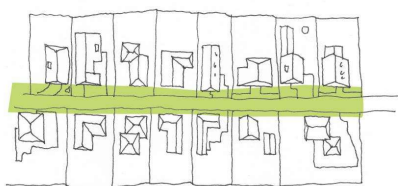
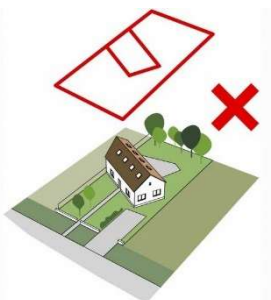
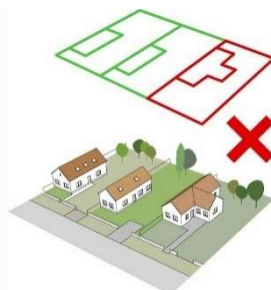
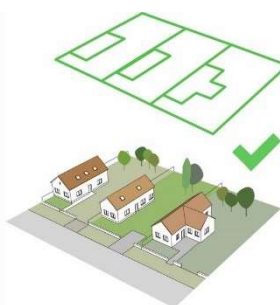
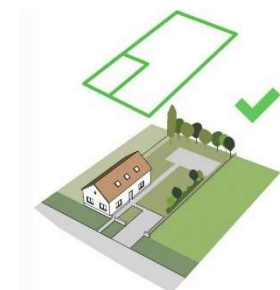
Jellemző a kevésbé tagolt tetőkialakítás az újabb épületek esetében megjelenik azonban a bonyolultabb tetőformák is. Túlnyomó többségben található az utcára merőleges és az utcával párhuzamos tetőgerinc, illetve sátozotttető. Az új építéseknel illetve átépítéseknel az egyszerű tetőforma használata ajánlott.

Lakóterületek telkei már jellemzően beépültek, foghíj telek elvéve találhatóak. A kialakult építészeti arculatot az 1960-as és az 1990-es évek között épült lakóépületek építészeti jegyei határozzák meg. Új épület építése vagy meglévő épület felújítása, átépítése során a meglévő beépítésekhez való alkalmazkodás az elsődleges építészeti feladat.

TELEPÍTÉS

A területen a lakóépületek oldalhatáros beépítéssel épültek. Jellemzően minimális előkerttel rendelkeznek, pár lakóépületet leszámítva, ami az utcafronti telekhatártól hátrébb húzva került telepítésre. Az előkert növényzettel való beültetése hozzájárul az épület pozitív megjelenése mellett zajgátló és pormegkötő szerepe is kiemelkedő. Az épületek minimális eltéréssel az utcafronti telekhatártól egységes távolságra állnak, így egységes képet kölcsönöznek a település utcáinak. javasolt a jelenleg nem gondozott előkertek fontosságának hangsúlyozása.

SZÍNEK

A területen található épületek színei vegyes képet mutatnak, megtalálható a hagyományos visszafogott színhasználat mellett az élénk színhasználat ami hátrányosan befolyásolja. Javasolt a fehér, sárga és okker hagyományos színek használata a sötét színek ellenében. A tetőfedés anyaga általában cserép, hagyományos égetett agyagra jellemző színben, illetve a szürke síkpala fedés. A hullámpala illetve lemezfedések használata nem ajánlott.

A kialakult területen található épületek mutatják a legnagyobb különbséget építészeti szempontból amik egyértelműen a különböző korszakok építési jeleit hordozzák magukon. Az egységes települési arculat elérése érdekében hasonló magasság, változatos, de nem kirívó színhasználat, egyszerű tetőforma, hasonló színű és jellegű tetőfedés ajánlott. Az épületek és az utcavonal közötti előkert méretének változásai, az úgynevezett ugrálása rendezetlen hatást kelthet. Ezekben az esetekben célszerű a növényzettel, vagy kerítéssel ellensúlyozni a hatást, így visszabillentve az utca ritmusát egy harmonikusabb kialakításba. Pár épület esetében megfigyelhető az utólag épített műanyag előtetők, acél- és beton tornácok, különböző tetőfelépítmények, amik szintén zavaró hatást keltenek az egységes arculatban.

Gazdasági telephelyek területei

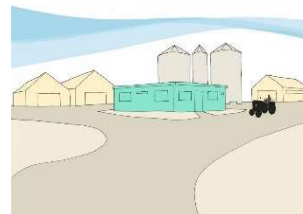
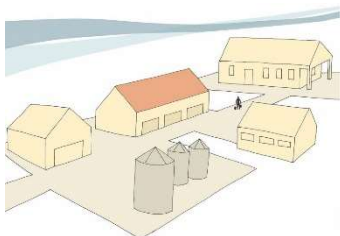
Magasság

Egy gazdasági területen az épületek nagysága nagyban függ a funkciótól és a megkívánt paramétereiktől. Ennek ellenére javasolt törekedni az egységes épületkialakításra.

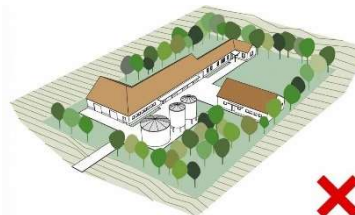
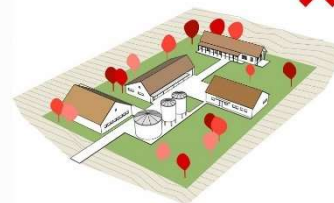
Tetőkialakítás

A tetők kialakításánál is a funkció dominál egy gazdasági épület esetében ennek ellenére javasolt a környezetébe, illetve az egy ingatlanon lévő épületekhez illeszkedő tetővel ellátni a létesítményt.

TELEPÍTÉS

Az épületek telepítésénél amennyiben mód van rá akkor érdemes több kisebb épületet telepíteni egy nagy helyett. A gazdasági területek általában sebet okoznak egy településképben és sokszor a környezetre zavaró hatást (vizuális, zaj stb.) jelenthetnek, ezért javasolt növényültetéssel, magasra nöövő fákkal védősávot létrehozni a területmentén illetve lakóövezettől messzebb telepíteni amennyiben lehetséges.

SZÍNEK

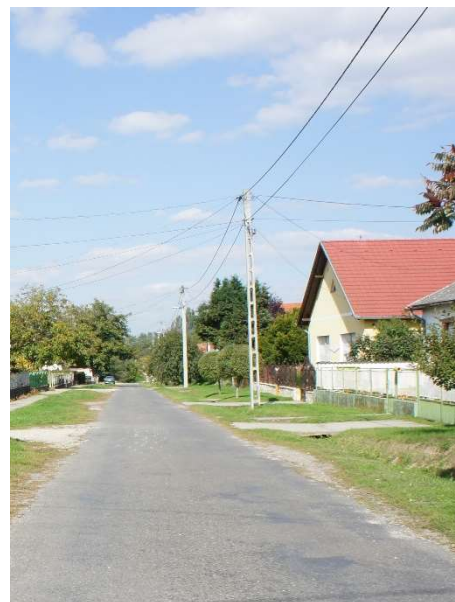
A gazdasági területen kialakított épületeknek és egyéb építményeknek is a környezethez illő kialakításúnak kell lennie, és ez igaz a színhasználatra is. A homlokzat és a tetőfedés kialakításánál ajánlott kerülni a hivalkodó, a környezettől elütő színhasználatot.

Színeiben, megjelenésében egy gazdasági telephely is lehet a település szerves részét képező elem, még abban az esetben is, ha egyébként a gazdasági területek a településen kívül találhatók.

UTCAKÉPET BEFOLYÁSOLÓ MŰTÁRGYAK

A közmű és infrastruktúra-hálózati szolgáltatók a mai napig nagy hangsúlyt nem fektetnek az eszközeik, építményeik illeszkedéseire, így nemcsak az egységes utcakép hanem a tágabb környezeti látvány is sérülhet. Mezőcsokonya esetében ilyen zavaró tényező az elektromos légvezetékek, amiket célszerű lenne más infrastrukturális (útfelújítás, csatornaépítés stb.) beruházással közösen földkábelbe fektetni, így a hagyományos útmenti fásítás visszaállítható lenne. További zavaró tényező a település központi helyétől nem messze fekvő víztorony látképe, melynek kiváltására műszaki alternatíva nem igen áll rendelkezésre.

ÉPÍTÉSZETI MINŐSÉG

Ahhoz, hogy egy település arculata vonzó legyen az ott lakók illetve az arra járók számára úgy a településtervezési és építészeti ajánlásokon kívül fontos dolog az építési kivitelezési tevékenység során a megfelelő, korszerű építőanyag használata illetve a megfelelő szakértelemmel rendelkező erőforrás igénybevétele, amik biztosítékként szolgálnak egy korszerű de a hagyományokat szem előtt tartó lakóépület megvalósításában. Nem ajánlott a természetes építőanyagokra hasonlító műanyagok használata. Javasolt a településen hagyományosan használt építőanyagok beillesztése már a tervezési koncepcióban.

TÁJI- ÉS TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

A település földrajzilag a Dunántúli-dombság nagytáj, valamint a Külső-Somogy középtáj része. Kisebb dombok és lankás lejtők veszik körbe a falut. A települést körülvevő területek túlnyomó része mezőgazdasági művelés alá vont, míg a település északi részén agyagosabb talajon a 20. század közepén szőlőskertek a hozzájuk tartozó pincékkel épültek, míg a déli részen zártkerti ingatlanok találhatók. A mezőgazdasági tevékenység jelentős tájalkítást eredményezett, így a természetes növényzet sok helyen visszaszorult. A területen nemzeti park nem található.

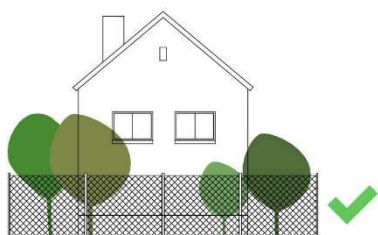
A falu északkeleti részén, Csombárddal határos részén található a Csombárdi-rét Természetvédelmi Terület. A terület rendeltetése a belső-somogyi homokvidék északkeleti részének természetes flórájának, faunájának, jellegzetes tájképi értékeinek hosszú távú megőrzése. A Dél-Dunántúl e jellegzetes, mintegy 50 hektáros területe Belső-Somogy keleti peremén található. A futóhomokos síkság természetes növénytakaróját különböző típusú lombdők alkották. A tájhasználat következtében az eredeti erdőtársulások egy része eltűnt, más része átalakult. Jellegzetessége egyrészt a vizes élőhelyek sokfélesége (jellemző fajainak nagy része lápi és mocsári típusú élőhelyhez kötődik), másrészt a buckahátak régóta kezelés alatt lévő száraz homoki legelői, melyeknek gerinctelen faunájában sok értékes, védett faj éppen a hosszú ideje fennálló kezelésnek köszönheti populációjának fennmaradását.

A Csombárdi rét jellemző védett növényfajai közt megtalálható az agárkosbor (*Orchis morio*), a keskenylevelű gyapjúsás (*Eriophorum angustifolium*), a bugás sás (*Carex paniculata*), a fekete kökörcsin (*Pulsatilla pratensis* ssp. *nigricans*), a hússzínű ujjaskosbor (*Dactylorhiza incarnata*), a mocsári kosbor (*Orchis laxiflora* ssp. *palustris*), a pompás kosbor (*Orchis laxiflora* ssp. *elegans*) és a vidrafű (*Menyanthes trifoliata*) is.

KERÍTÉSEK

Mezőcsokonya település, nagyobbik része nem közvetlenül a főútra települt, hanem a főútról számos utca nyílik, északi és déli irányba egyaránt. A településen átmenő forgalom nagysága nem jelentős, a közösségi közlekedés autóbuszai a Szabadság utcában közlekednek, a többi utcának kiszolgáló- és gyűjtőút szerepe van. Ezekben az utcákban általában a helyiek közlekednek, idegenek jelenléte elenyésző. Előzőkre való tekintettel a tömör átláthatatlan kerítés építése és a hanggátlás nem indokolt (elvértve található a faluban). A településen az áttört, átlátást biztosító lécs-, fém- illetve drótkerítések jellemzőek.

HOMLOKZATKÉPZÉS

A településen a magyar falukra jellemző hagyományos homlokzatképzés a jellemző, alacsony lábazattal, fehér, sárga, okker színekkel. Számos történeti jelentőségű épület esetében a mai napig felfedezhető az eredeti vakolatdíszes homlokzat illetve stukkódíszek. A lakóházak általában egy, illetve két ablakkal nyitottak az utca felé. A közterületre párhuzamos tetőgerinccel épült házak rendelkeznek általában három-négy ablakkal az utcafronti homlokzaton. Ajánlott a homlokzatképzések esetében visszafogott hagyományos színek, esetleg a település hagyományait tükröző vakolatdíszek használata.

AJTÓK, ABLAKOK

A falu hagyományait őrző fésűs beépítésű és a XX. század elejéről származó kisvárosias ízlésvilágot tükröző városias jellegű lakóépületek esetében meghatározó elem volt a nyílászáró.

A népi építészet házain fából készült osztott, álló ablakokat, ajtókat használtak (kétszárnyú, jellegzetesen két vagy három osztatú), barnára vagy fehérre mázolva. Az oromzaton megjelenő padlásszellőző nyílás ezeknek az épületeknek elmaradhatatlan része.

Az ajtók, ablakok, kapuk sokszor az egyszerűbb épületek esetében is díszes kialakítást kaptak. Sokszor ezeknél az épületeknél is megjelentek az ablakkeretezések, díszes deszkakapuk melyek a hagyományos településképre volt jellemző.

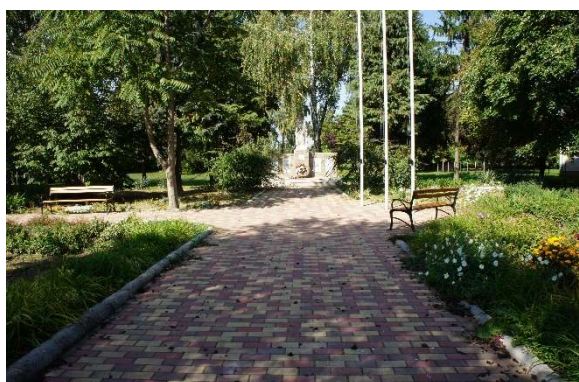

A részletképzésű vakolat - és stukkó díszeket, a kapcsolódó ablakpárkányokkal és szemöldök kialakításokat, amik az épület meghatározó elemei egy esetleges felújítás esetén mindig meg kell tartani vagy az eredeti részletgazdagságú elemmel javasolt pótolni. A nyílászárók cseréjénél pedig a hagyományos fa alapanyag használata kívánatos, javasolt kerülni a műanyag, fém szerkezetű nyílászárókat illetve az utólagosan elhelyezett árnyékoló szerkezeteket mint például a műanyag redőny használatát.

UTCÁK, TEREK, KÖZKERTEK

Mezőcsokonya utcáiban a zöldfelületek arányai jónak számítanak, a házak a közlekedési területtől több méterre helyezkednek el. A település intézményei környezetében fekvő zöldterületek gondozottak, a Hősök terénél található közpark faállománya kiemelkedő és utcabútorokkal megfelelően felszerelt így rekreációra kiválóan alkalmas. Az intézmények (óvoda, iskola) kertjeiben is jelentős a zöldfelületek nagysága ahol megfelelő tér áll rendelkezésre játékokra illetve sportolásra. Amennyiben lehetőség nyílik rá ezen zöldfelületek nagyságát szükséges lenne tovább növelni és a megfelelő funkcióval (pl.: felnőtt sport játszópark) megtölteni. Az utcafásításnál ajánlott az őshonos fafajok ültetése (pl.: hárs, juhar, nyár).

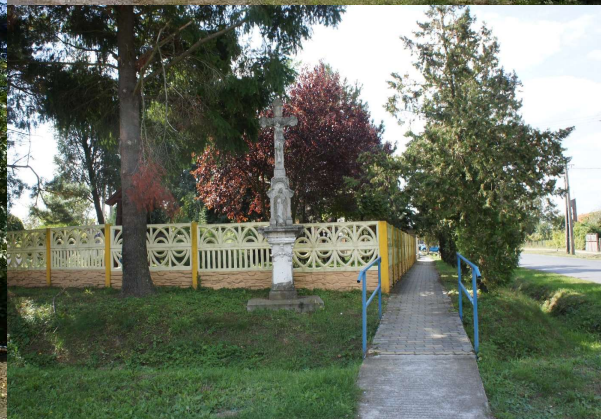

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Hirdetések és reklámtáblák, óriástáblák megjelenése nem jellemző a településen. Mivel ezek nagy szerepet játszanak a településkép megítélésében, így településüknek önkéntes alapon nem szabad történnie. Reklámhordozó vagy tájékoztató jellegű táblák helyét, méretét és anyagát mindenképp a településre jellemző, hagyományait tisztelő módon kell megtervezni és elhelyezni. Ajánlott a lakosok által használt területeken – buszmegállóknak, parkoknak – elhelyezni, amire fel lehet használni az ott található utcabútorok (pad, buszváró, köztéri hulladékgyűjtő) felületét. Óriástábla és henger reklámfelület elhelyezése településképi szempontból kerülendő nem ajánlott. Az önkényesen, akár magánterületen kihelyezett reklámtáblák kihelyezését tiltani kell.

JÓ PÉLDÁK

IMPRESSZUM

MEZŐCSOKONYA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

cím: 7434 Mezőcsokonya, Kossuth Lajos utca 1.

Telefon: (06-85) 715-011

e-mail: hivatal.mezocsokonya@gmail.com

SZERKESZTETTE: Gáts András

SZÖVEG: Gáts András

FOTÓ: Gáts András

GRAFIKAI TERVEZÉS :

Gáts András, Luthár Kristóf

FELHASZNÁLT FORRÁSOK:

SZÖVEG:

Mezőcsokonya településrendezési terve, készítette:

Arker Stúdió Építészeti és Kereskedelmi Kft.

Kft<http://www.nemzetijelkepek.hu/onkormanyzat-mezocsokonya.shtml>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Mez%C5%91csokonya>

<https://magyarcimerek.hu/1728-mezocsokonya>

<http://magyarnemzetiparkok.hu/csombardi-ret-termeszetvedelmi-terulet/>

Deák Varga Dénes – Kulturális örökségvédelmi hatástanulmány (2002)

FOTÓ:

google maps, google street view; google fénykép kereső;

<https://zselicem.blogspot.hu/2014/07/a-csombardi-ret-termeszetvedelmi-terulet.html>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Mez%C5%91csokonya>

<http://tak.lechnerkozpont.hu/>

Mezőcsokonya, 2017.

